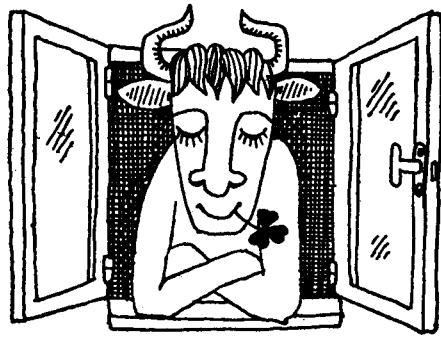

מבנים ואיכו

מסביב למיכון

תיעוש החליבה

שלושה משקים נוספו למפעילי מכוני חליבה רוטאריים. בשלושתם מכוני גדולים (מהגדולים בעולם) בני 28 עמדות שדרת-דג.

שתי גבעות החיים הפעילו מכוני רוטאריים מתוצרת פולוד המצויידים במסירי גביעים לפי זרימת החלב. בקיבוץ המאוחד — עמדת הכנת הפרות נמצאת בכניסה לבמה, ואילו באיחוד — ההכנה מבוצעת על הבמה המסתובבת בפנים המכון. בעת כתיבת שורות אלה מפעילה גם מר-חביה את המכון הרוטארי, מתוצרת אלפא לא-וואל, המצוייד בדואו-ואק ובמסירים „מיכניים” (פירוש: הסרת מכוונות אוטומאטית במקום מסוים, לפני יציאת הפרה מהמכון). גם במרחביה נמצאת עמדת ההכנה בכניסה למכון.

שלושת המשקים יצטרכו לעבור זמן מה של הרצה; של הצידוד, של העובדים ושל הניהול, לפני שאפשר יהיה להסיק מסקנות לגבי יעילותם של המכוני התעשייתיים הגדולים. בינתיים נאחל להם הצלחה במפעליהם החדשים.

שימוש ראציונאלי בצידוד

אחת מבעיות מיכון החליבה, המלווה אותנו זה זמן רב, הינה התאמת הצידוד, השירותים וכוח העבודה, הקיימים בעדר מסויים, לדרישות המש-

תנות בעת הגדלתו. בעיה זו החריפה לאחרונה בגלל ההתפתחויות הכלכליות שחלו בארץ, ושלא פסחו גם על ענף הרפת.

מקובל אצלנו לתכנן את משך החליבה במשך השיתופי לכ-2.5—3 שעות, ואילו במשך המש-פחתי — עד שעה וחצי. כשהגדלת העדר גורמת להארכת משך החליבה מעבר לפרקי זמן אלה, אנו עדים לחיפוש אחר האפשרות להגדיל את הספק החליבה/שעה בצורות שונות: תוספת צידוד חלי-בה, שינוי דגמי צידוד, הגדלת מכון החליבה הקיים ובמקרים קיצוניים — בניית מכון חדש וצידודו בדגמי מכוונות חדשים. תוספות ושינויים אלה עולים, בדרך כלל, כסף רב. אם גדל היקף הייצור בעדר במידה ניכרת, תוך תקופה קצרה, אפשר להצדיק השקעה גדולה באמצעי החליבה; אך כשתוספת הייצור (קרי: הגדלת העדר) היא שו-לית בלבד ו/או מבוצעת במשך תקופה ארוכה יחסית, אין למצוא הצדקה כלכלית להשקעה העצומה, הנדרשת כדי להוסיף 5 או 10 אחוז למספר הפרות. ניתן לחלוב אותן ללא הארכת משך החליבה.

באם נבדוק את יעילותם המעשית של מכוני החליבה במשקים רבים, שיתופיים כמשפחתיים, נהיה עדים לעיתים לפער גדול בין התוצאות בפועל לבין ההספקים התיאורטיים הניתנים לה-שגה. פער זה נוצר לרוב בגלל ליקויים ומחדלים

ד. רכישת בקר לגידול תקבל את יעוצנו בכל פניה. על הרוכש להתייעץ עם הלשכה הווטרין-גרית שבאיזורו. ד"ר א. שמשוני
מנהל השרותים הווטרנריים

שורו של מנהל הלשכה הווטרנרית בעפולה.
ג. אם לא יטוהר העדר הנגוע ותימנע סכנת הדבקתם של עדרים שכנים, צפויה סכנת הסגר גם לעדר הבקר לחלב.

לבסוף, אינני יכול אלא להעלות שוב הצעה בלתי פופולארית לשימוש ראציונאלי יותר במכון החליבה, בשעת הצורך ובתנאים מסוימים. כוונתי, להפעלת מכון החליבה במשק השיתופי מעבר ל-3 שעות, תוך כדי החלפת הצוות באמצע החליבה. בחליבות יום אין הדבר צריך להקשות על המשק, ואילו בחליבות לילה תתכן הארכת משך החליבה על-ידי אותו הצוות, עם הפסקה של 20 או 30 דקות באמצע החליבה. סידור זה מאפשר בוודאי תוספת שולית למספר הפרות — ואף תוספת גדולה יותר — ללא כל השקעה בצידוד חדש או במכון חדש. הוא עשוי לשמש את המשק, לפחות עד שמימדי העדר יגדלו ויצדיקו את הרחבת השירותים.

התמורות שחלו במשק המדינה בכלל, ובענף הרפת בפרט, מחייבות בדיקה מחודשת של דפוסיים מקובלים וקדושים.

טיפוח עטינים טובים

כל המביט על המבכירות הקנדיות, שהמליטו בעדרי ההתישבות החדשה, ברמת הגולן ובערבה, מתרשם מיופיים של עטיניהן. בולט באופן ברור ההבדל הגיכר בין עטיני המבכירות הקנדיות לבין עטיני מבכירות פריזיות-ישראליות. זו תוצאה ישירה של ההכרה בחשיבות העטין הטוב והיפה אצל המטפחים הקנדיים. בניגוד לכך, לא ניתנה תשומת לב מספקת לתכונה תורשתית זו אצלנו.

במחקרים רבים הוכח הקשר בין טיב העטין, צורתו, חיבורו לגוף הפרה וכו', לבין מידת נגידותו במחלות עטין. אספקט בריאותי זה חשוב אף יותר מהאספקט של היחלבות נוחה יותר של העטין הסימטרי והיפה.

מדי פעם מוזכר הנושא אצלנו (רשימתי ב,משק הבקר והחלב" מס' 130 ושל מ. קליין ב,משק הבקר והחלב" מס' 132), אך לצערי לא חל שינוי בגישתם של האחראים לטיפוח, וההתייחסות לנושא אינה מספקת. נדמה לי, שיש צורך בשימת לב רבה יותר מהמקובלת כיום למרכיב טיפוחי זה.

חי הברז

ה.מ.ב.

בארגון, בסידורים מסביב לחליבה ובביצוע לא נכון ולא יעיל של העבודה השוטפת על-ידי החולבים, או על ידי חלק מצוות החולבים. שנינויים בצידוד, תוספת יחידות ואף הגדלת המכון אמנם עשויים, במקרים אלה, להגדיל את ההספקים בפועל; אך המחיר הנדרש להשגת מטרה זו כלל אינו מוצדק, ובוודאי אינו כלכלי. כאשר המכון הקיים, "מפגר" בהספקו בגלל העיוותים שהווכחו לעיל — האם לא נכון יותר לתקן קודם כל את העיוותים ולהגדיל בדרך זו את ההספק? הישג זה יאפשר להגדיל את העדר במידה מסוימת ללא הארכת משך החליבה.

במה דברים אמורים? הרבה נכתב והוסבר על נושא זה, ולכן אסתפק פה באיזכור קצר. ריבוי קבוצות חליבה, מעל ומעבר לדרוש לניהול העדר, מעכב את עבודת החליבה. פרות מלוכלכות מאיטות את קצב החליבה. ליקויים ב,שינוע" הפרות (שבילים צרים ומשובשים, כניסה ויציאה לא נוחות, סיבובים חדים), וכן מידות לקויות של עמדות החליבה מעכבים את עבודת החולב. ליקויים בהגשת מ"מ במכון החליבה מוסיפים עבודה על חשבון חליבת הפרות. במשק המשפחתי קיימת בעיה נוספת — אי-התאמה בין גודש המנה המוגשת לפרה בעת החליבה למשך הזמן שהיא צריכה להימצא במכון החליבה. לא פעם מתעכבות פרות בתוך המכון רק בכדי שפרה זו או אחרת תאכל עוד ק"ג מ"מ או שניים.

חליבה נכונה, הפעלה נכונה של צידוד החליבה, אחידות מירבית בביצוע החליבה על-ידי חולבים שונים, צמצום בצורך להחליט החלטות (הנדרשות לחליבת פרות חריגות) — כל אלה מגבירים את הספקי העבודה בפועל. ככל שהעדר גדול יותר, כן גדלה חשיבותם של הגורמים המעכבים מזה והגורמים המגבירים את קצב העבודה מזה. משטר חליבה קפדני דרוש במיוחד במשק השיתופי הגדול והמתועש.

משוכנעני, שבמקרים רבים ניתן להגדיל את הספקי החליבה של מכון החליבה הקיים בשינויים ניכרים וללא השקעת פרוטה אחת, או בהשקעה קטנה יחסית. תיקון העיוותים, במקום תוספת צידוד ובנין, מתקבל על הדעת הרבה יותר מכל הבחינות.